

Landbrugsstyrelsen
EU & Erhverv
Nyropsgade 30
DK-1780 København V
euogerhverv@lbt.dk

Landbrug & Fødevarer FmbA

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V
T +45 3339 4000
F +45 3339 4141
E info@lf.dk
W www.lf.dk
CVR DK 25 52 95 29

Høringssvar fra Landbrug & Fødevarer ang. tilskud til etablering af løsdrift i farestalde 2018

Hermed fremsendes høringssvar fra Landbrug & Fødevarer ang. høring fra den 6. oktober 2017 om ovenstående (j.nr. 17-12232-000010). Svaret er udarbejdet i fællesskab med SEGES, ligesom der er modtaget indspil fra landbrugskonsulenter med erfaring med at søge disse tilskudsordninger.

Først og fremmest er det positivt, at der i forlængelse af handlingsplanen for bedre dyrevelfærd for svin fra juni 2014 fortsat kan søges om tilskud til etablering af farestier til løse søer, idet denne produktionsform er betydeligt dyrere at etablere end det mest udbredte produktionssikre system med kassestier.

Det er også positivt, at ordningen sendes i høring i god tid forud for ordningens åbning, da der er behov for planlægning i god tid af investeringer. Der opfordres til, at information om høring osv. kommer på tilskudsguiden på landbrugsstyrelsens hjemmeside, så det hele tiden er muligt at finde senest opdaterede information om EU-tilskud samlet på tilskudsguiden på landbrugsstyrelsens hjemmeside.

Det er også meget positivt, at ordningen gennemføres med såkaldte standardomkostninger ligesom under 2016-ordningen, da det er med til at lette ansøgningsprocessen under ordningen og ikke mindst i forbindelse med udbetalingen, hvor overholdelse af tilbudsloven tidligere har udgjort en meget stor udfordring og risiko. Det er dog afgørende, at det er helt klart for tilsagnshavere, hvordan investeringerne efterfølgende afsynes og hvilke krav, der skal tjekkes ved et evt. efterfølgende kontrolbesøg. Det er en information, som længe har været efterspurgt fra erhvervet.

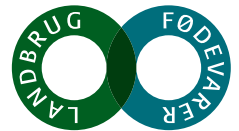
I den forbindelse skal det påpeges, at det naturligvis bør være muligt at afstemme sanktioner alt efter, om der mangler 5 cm² eller et større areal af en sti, ligesom der kan opstå forhold fra projektet planlægges til det gennemføres, der kan medføre mindre afgivelser, der naturligvis ikke skal medføre totalt bortfald af tilsagn.

Prioriteringsmodel: Vurdering af modenhed bør indgå – mens fast gulv bør udgå

Set i forhold til ordningens formål og målsætning fra Topmødeerklæring om 10 pct. løse søer i farestaldene i 2020/2021 er det vigtigt, at de projekter, som opnår støtte, er klar til at blive bygget og etableret. Derfor skal der som i de tidligere ordninger sikres en modenheds-/parathedsvurdering af projekterne. Landbrug & Fødevarer vil stærkt opfordre til, at man prioriterer efter modenhed. Grundlæggende ønsker L&F en hurtig og effektiv sagsbehandling, men det skal samtidigt sikres, at der kun gives tilskud til projekter, der har en høj sandsynlighed for at blive realiserede. Tidligere (før der kom modenhedsvurderinger ind i prioriteringen) har der været høje annulleringsprocenter på tilsagn om tilskud til investeringer under landdistriktsprogrammet. L&F mener derfor, at der skal

Landbrug & Fødevarer er erhvervsorganisation for landbruget, fødevarer- og agroindustrien. Med en eksport på over 156 milliarder kroner årligt og med 169.000 beskæftigede repræsenterer vi et af Danmarks vigtigste eksporterhverv.

Ved at nytænke og synliggøre erhvervets bidrag til samfundet sikrer vi vores medlemmer en stærk placering i Danmark og globalt.

indgå en modenhedsvurdering i prioriteringen. Styrelsen bør have kompetence til at vurdere, om der på ansøgningstidspunktet foreligger en konkret miljøgodkendelse, som omhandler det ansøgte projekt eller ej. Hvis Landbrugsstyrelsen ikke ønsker at foretage en konkret vurdering af pågældende miljøgodkendelse, så kan en anden løsning være at anmode om en eksempelvise udfyldt formular fra kommunen, der erklærer, at der er givet en miljøgodkendelse, som omfatter det ansøgte antal farestier.

Andel fast gulv skal udgå af prioritering

Mange af de tilgængelige stier på det danske marked har størrelsen 2,4 x 2,4 m, og disse vil med 5,6-5,7 m² opnå 1 point. Derfor kræves valg af mindst 40 % fast gulv for at opnå de nødvendige 1,5 point for at være berettiget til tilskud.

Det er SEGES Svineproduktions faglige vurdering, at det dyrevelfærdsmæssigt er yderst uhensigtsmæssigt at kombinere de mindste stier med fast gulv. Det er et system, som med høj sandsynlighed ikke kan sikre god velfærd, som følge af svineri, søle og ringe mulighed for god hygiejne.

Fagligt er begrundelsen, at når der skal etableres fast gulv i farestier til løse søer, så er det en forudsætning, at der kan opretholdes en høj hygiejne. Det kræver at dimensionerne for både fastgulvs- og spaltegulvsområde er så store, at soen kan vælge enten at opholde sig helt i et område med fast gulv eller i et område med spaltegulv. Det gør, at soen kan zoneopdele stien i et hvile- og et gødeområde, idet søerne altid søger væk fra foder og hvileområde, når de gøder. Fast gulv har således størst sandsynlighed for at fungere i større stier, og jo mindre stierne er, jo sværere er det at opretholde en høj hygiejne på det faste gulv, da risikoen for gødningsafsætning på det faste gulv alt andet lige er større i mindre stier.

Derfor bør kravet om fast gulv udgå af prioriteringen.

Det bemærkes i øvrigt at størrelsen (tilgængeligt areal for grisene) på en sti afhænger af, hvilket materiale stiens sider er opbygget af – det vil sige om det er fiber, planke eller panel. Der skal derfor være helt klarhed om opmålingsmetoden, så man ikke risikerer sanktioner på baggrund af meget små afvigelser i opmålingen af stien i forhold til det ansøgte (jf. eksempel på målangivelse i bilag).

Forslag til ny prioritering

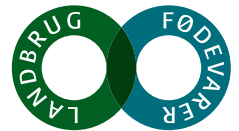
Prioritering bør i stedet baseres på dels miljøgodkendelse og dels areal. Ved et krav om samlet 4 points for at komme i betragtning og derudover prioritering ift. areal, da stigende areal per sti alt andet lige er dyrere at etablere.

Points gives som følger:

- Miljøgodkendelse/formular fra kommune giver 3 point
- Gulv
 - 5,5-5,7 m² giver 1 point
 - 5,8-6 m² giver 2 point
 - >6 m² giver 3 point

830 timers kravet

Det er fortsat afgørende, at tilskudsordninger til investeringer i den primære jordbrugsproduktion er tilpasset mangfoldigheden af ejer- og driftsformer i dansk landbrug. Det indebærer, at projekter, der opfylder formålet med ordningen, bør være tilskudsberettigede uanset hvilken

selskabskonstruktion, der er etableret omkring driften og uanset, at arbejdskraftbehovet på 830 timer ikke er opfyldt på ansøgningstidspunktet. Det afgørende må være at arbejdskraftbehovet er opfyldt på udbetalingstidspunktet. Eksempelvis bør en landmand, der ejer sin bedrift, men driver den gennem et driftsselskab, kunne søge om tilskud til etablering af løsdrift i farestalden m.m. uanset at arbejdskraftbehovet opfyldes i driftsselskabet og ikke i bedriften. Det bør også være muligt, at det er driftsselskabet, der søger om tilskuddet, i de tilfælde hvor det er relevant. Det er også vigtigt, at nyetablerede landmænd, der ønsker at bygge med løsdriftssystem, har mulighed for tilskud. Det giver ikke mening i forhold til ordningens formål at udelukke nye landmænd fra ordningen.

Det fremgår, da heller ikke af bekendtgørelsen (kun af vejledningen), at der stilles krav om 830 timers arbejdskraftbehov på ansøgningstidspunktet, og L&F vil derfor opfordre til at vejledning justeres, så det udelukkende er et krav, der stilles på udbetalingstidspunktet.

Det er positivt, at §2 er udbygget med teksten "hvis produktionsformen ikke fremgår af bilag 1, afgør styrelsen arbejdskraftbehovet efter en konkret vurdering".

Indtegning af projektet i internet markkort (IMK)

Det fremgår af vejledningens side 7, at projektet som noget nyt skal indtegnes i internet markkort (IMK). Det er et krav L&F ikke kan støtte, at ansøgere skal indtegne placeringen af projektet i internet markkort. For det første har IMK ikke et modul til indtegning af bygninger. For det andet er der i forhold til ordningens hensigt ingen grund til at stille detaljerede krav til præcis indtegning af staldanlægges placering og med den deraf følgende risiko for at blive sanktioneret, hvis man tegner upræcist. En adresse bør være tilstrækkeligt, såfremt man ønsker en geografisk placering af et projekt. I den forbindelse er det også vigtigt at understrege, at en bedrift kan dække op til flere ejendomslokaliteter, og der er ingen grund til at begrænse, hvordan projektet skal udføres i forhold til en kortindtegning.

Forpligtelser til opretholdelse af projekt

Det fremgår af §9, at tilsagnshaver er forpligtet til at opretholde og leve op til prioriteringskriterier i 3 år fra datoen for slutudbetaling. De 3 år bør tælles fra projektets afslutning, da slutudbetalingen med lange sagsbehandlingstider kan trække længe ud. I disse tilfælde er det ikke rimeligt, at opretholdelsesperioden forlænges tilsvarende.

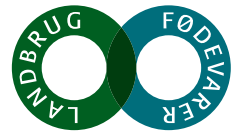
Det fremgår af ordningen, at ejerforhold skal dokumenteres ved afsyning. Hvordan skal dette konkret dokumenteres?

Muligheder for ændring af et projekt

Det fremgår af §12, stk. 4, at en projektændring ikke kan godkendes, hvis ændringen betyder, at projektet i sin ændrede form ikke ville være blevet prioriteret. I den forbindelse er det afgørende, at prioriteringen i ansøgningsrunden efterfølgende meldes klart ud på tilskudsguiden, så en ansøger har mulighed for at vurdere mulighederne for at få godkendt en ændring.

Antal ansøgninger

Det fremgår af høringen, at en ansøger kun kan søge i en af kategorierne 1) tilbygning/nybygning eller 2) renovering af eksisterende stalde. Det fremgår ikke klart, hvorfor en ansøger ikke kan opnå tilskud til et projekt, hvor der både bygges ny/bygges til og renoveres dele af eksisterende stald, så der opfordres til at dette kan lade sig gøre. En svineproducent med flere ejendomme bør kunne søge om både renovering og tilbygning/nybygning på samme bedrift.

I vejledningen bør definitionen af et projekt uddybes på baggrund af følgende eksempel: En landmand har 2 produktionsenheder på forskellig adresse under den samme bedrift altså det samme CVR-nummer. Kan der så søges tilskud til investeringer på begge produktionsenheder, hvis begge er i samme indsatsområde, og den samlede ansøgning er på maksimalt det tilladte antal farestier?

Sagsbehandlingstider og mulighed for flere deludbetalinger

Det er helt afgørende, at der er en hurtig og effektiv sagsbehandling af både ansøgninger om tilsagn, evt. senere ændringer/overdragelser, betalingsanmodninger og afsyninger. Landmanden kan ikke få udbetalt støtte, før projektet er afsluttet, afsynet og godkendt, og det presser landmændenes likviditet unødigt, når der er lange sagsbehandlingstider.

Det ville være optimalt, hvis en ansøger kunne få udbetalt tilskuddet i flere rater, da ansøgerens likviditet ellers presses betydeligt. Med de nuværende regler (§14) kan tilskuddet kun udbetales i én udbetaling.

Det fremgår af vejledningen, at styrelsens tværgående mål for projektstøtteordningerne er, at der gives afslag eller tilsagn til 75% af ansøgningerne senest 3 måneder efter ansøgningsfristens udløb. Styrelsen har tidligere meldt ud at, at der kan forventes længere sagsbehandlingstider ift. både tilsagn og udbetalinger som følge af udflytning af dele af styrelsen. Erhvervet vil i den forbindelse opfordre til, at der opstilles mål, så alle ansøgere – ikke kun 75% - er dækket af et mål. Vi vil også opfordre til, at udbetalingerne sker så hurtigt som muligt, da likviditet er afgørende i den aktuelle økonomiske situation. Det er afgørende for ordninger som denne, der udelukkende handler om investeringer i dyrevelfærd, og som ikke samtidigt forbedrer landmandens økonomiske situation, at ordningen ikke bliver uattraktiv af, at der er lang ventetid på at få udbetalingsanmodninger sagsbehandlet.

Udbetaling af tilskud

Det fremgår af bekendtgørelsens §14, at der er en række frister. For indsendes af anmodning om udbetaling, frister for indsendelse af evt. ændringsanmodninger/forlængelser m.m. Det vil være en stor service, hvis disse specifikke deadlines klart fremgår af tilsagnsbrevet.

Bortfald af tilsagn

Det fremgår af §16, at der er mulighed for, at tilsagn kan falde bort. Det er dog uklart præcist, hvad der skal til (fx i §16, stk.,3 hvor der står at et eller flere kriterier for tilskudsberettigelse i §9 ikke er opfyldt". I tilfælde af, at et enkelt obligatorisk element ikke er at genfinde, medfører det så totalt bortfald. Dette bør kunne modereres.

Overdragelser

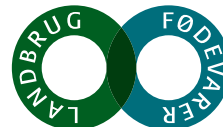
I §13 fremgår det, at der er begrænsede muligheder for at overdrage tilsagn til andre, hvilket Landbrug & Fødevarer bakker op om. Det er dog vigtigt, at en tilsagnshaver fortsat har mulighed for at foretage evt. ændringer inden for sin virksomhed/af sin firmastruktur uden, at det påvirker tilsagnet (selvfølgelig med respekt for 830 timers kravet i opretholdelsesperioden)

Ordningens åbningsperiode

Det er uhensigtsmæssigt, at ordningen primært er åben henover sædvanlig ferietid (15. juni – 30. august), så hvis ordningen kunne åbnes tidligere, så ville det være fint.

Ændringsanmodninger

På side 17, næstsidste afsnit i udkast til vejledningen, står der, Citat:

Hvis der opføres færre farestier end angivet på tilsagnstidspunktet, skal du indsende en ansøgning om ændring af projektets indhold via Tast selv-service.

På Side 23, sidste afsnit i vejledningen står der, Citat

Hvis du **ikke har etableret mindst 90 pct. af det antal stipladser**, som står i tilsagnet, vil vi nedsætte tilskudsgrundlaget med 5 pct.

Hvis der er taget stilling til, at det giver en nedsættelse af tilskuddet, hvis der etableres færre end 90 % af de ansøgte farestier, er der vel ingen grund til, at der skal indsendes en ændringsanmodning ind, hvis der etableres færre farestier end ansøgte, så længe man etablerer mindst 90 %.

Det vil derfor være nyttigt med en præcisering af, at der kun kræves en ændringsanmodning, hvis man ønsker at etablere færre end de 90 % af de ansøgte stipladser.

Trykfejl

Kapitel 8 §16 stk. 3: sætningen slutter med "eller". Dette må være en fejl.

Ad. § 4, pkt. 3)

Krav ifølge § 4 pkt. 3) udgår som del af prioriteringsgrundlag jf. argumentation i indledningen og derfor slettes 3) Fast gulv: En sammenhængende gulvflade.

Alternativt – at hvis fast gulv **ikke** udgår af prioriteringsgrundlag, så skal § 4 pkt. 3) erstattes med følgende tekst '*fast gulv er summen af fast gulv til pattegrise og fast gulv i det so-tilgængelige område (når soen er løs).*'

Begrundelse: Det er nødvendigt at definere krav til og forståelse af hvad et sammenhængende gulv er.

Ad § 4, pkt. 12)

Følgende tekst 12) Stistørrelse: Stiens størrelse er arealet inden for den inventarramme, som omkranser stien. Længde gange bredde udgør stiens areal, hvor længden af stien måles fra midten af inventar i den ene ende af stien til midten af inventar i stiens modsatte ende. Tilsvarende måles stiens bredde fra midten af inventar i den ene side til midten af inventar i stiens modsatte side. slettes og erstattes med følgende tekst: *Stiens størrelse beregnes som længde gange bredde, hvor længden af stien måles fra midten af inventar i den ene ende af stien til midten af inventar i stiens modsatte ende. Tilsvarende måles stiens bredde fra midten af inventar i den ene side til midten af inventar i stiens modsatte side.*

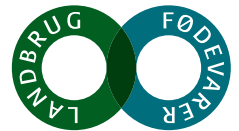
Begrundelse: Det er ikke muligt samtidigt at definere stiens størrelse, som arealet inden for den inventarramme, som omkranser og samtidig beregne arealet ud fra midten af inventaret. Det giver to forskellige arealer for stierne – jf. eksempel i vedlagte bilag.

Ad. § 8 stk. 1

"mindst 1,5 point" bør erstattes med 1 point,

Ad. § 8 stk. 3, pkt. 2)

Sætning 2) andelen af fast gulv, med mulighed for op til fem procent dræn, i hver enkelt af de ansøgte farestier. Slettes.

Begrundelse: Som nævnt indledningsvist, vil de være meget stor risiko for dårlig hygiejne og ringe velfærd ved kombination af stier med areal mindre end 5,8 m² og mere end 40 % fast gulv.

Ad bilag 3

I obligatoriske elementer slettes ordene "samt gavltrekant". Samme sætning slettes på side 10 i vejledning.

Begrundelse: I case for beregning af byggeomkostning – blev brugt begrebet "gavltrekant" – som symbol på den mest udbredte byggestil i landbruget. Det er for begrænsende, idet der findes gavlfacader hvor overbygningen i gavl kan være udformet som rund (rundbuehal) eller firkantet hvis der er fladt tag (industri-byggestil).

Skiltning

Det er meget positivt, at der ikke længere stilles krav om skiltning.

Ad kapitel 13. Kriterier og forpligtelser

Det bemærkes først og fremmest, at kriterier og forpligtelser i hhv. bekendtgørelse og vejledning ikke er ens. Der er flere krav i vejledning end i bekendtgørelsen. Disse oplysninger bør naturligvis være samstemmende.

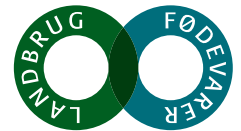
Det fremgår af side 14 i vejledningen, at nødvendige tilladelser til et projekt ikke må være tidsbegrænsede. Det giver ikke mening at skrive dette, da byggetilladelser er tidsbegrænsede. De er kun gyldige i et år, hvis ikke de udnyttes. Dette understreger i øvrigt endnu en gang nødvendigheden af en hurtig og effektiv sagsbehandling fra styrelsens side.

Det fremgår også af afsnittet, at tilsagnshaver er forpligtet til at afslutte projektet senest to år fra ansøgningen om tilsagn. Her bør det understreges, at der dog er mulighed for at give projektførlængelse.

Hvad indebærer det, at produktionsaktiviteten ikke må ophøre. Må stalden slet ikke stå tom og i så fald hvor længe? Der kan være legitime årsager til et ophør/midlertidigt ophør af aktiviteten, der ikke bør lede til bortfald af tilsagn.

Ad kapitel 29 Force majeure

Der står i vejledningen, at manglende overholdelse af forpligtelser kan medføre nedsættelse af tilskuddet og kan betyde helt eller delvist bortfald af tilsagn. Det handler eksempelvis om opretholdelse af produktionsaktiviteten i 3 år efter slutudbetaling. Der bør her indsættes en passus om en lempeligere tilgang, hvis det følger af, at landmanden går konkurs. Det foreslås derfor, at konkurs tilføjes som mulig situation under kapitel 29 om force majeure.

Med venlig hilsen

Mette Kruse

Mette Trudsø Kruse
Chefkonsulent
Team EU

D +45 3339 4260
M +45 3058 2153
E mtk@lf.dk

Bilag

Stinr Navn	STI																				
	Sti			totalt areal				fiber				planke				panel					
	dybde	bredde	areal	gang	inkl	ga	fiber	planke	panel	5	5,7	6	6	5	5,7	6	6	5	5,7	6	6
1 Big Dutc	270	240	6,48	1,2	7,7	6,43	6,30	6,23	1,43	0,73	0,43	0,43	1,30	0,60	0,30	0,30	1,23	0,53	0,23	0,23	0,23
2 BoPil	240	230	5,52	1,2	6,7	5,47	5,36	5,29	0,47	-0,23	-0,53	-0,53	0,36	-0,34	-0,64	-0,64	0,29	-0,41	-0,71	-0,71	-0,71
3 Aco Fun	240	240	5,76	1,2	7,0	5,71	5,59	5,52	0,71	0,01	-0,29	-0,29	0,59	-0,11	-0,41	-0,41	0,52	-0,18	-0,48	-0,48	-0,48
4 Vissing	240	240	5,76	1,2	7,0	5,71	5,59	5,52	0,71	0,01	-0,29	-0,29	0,59	-0,11	-0,41	-0,41	0,52	-0,18	-0,48	-0,48	-0,48
5 Vereijke	325	210	6,83	1,1	7,9	6,77	6,64	6,56	1,77	1,07	0,77	0,77	1,64	0,94	0,64	0,64	1,56	0,86	0,56	0,56	0,56
6 Søren Ju	330	180	5,94	0,9	6,8	5,89	5,76	5,69	0,89	0,19	-0,11	-0,11	0,76	0,06	-0,24	-0,24	0,69	-0,01	-0,31	-0,31	-0,31
7 Stewa	270	210	5,67	1,1	6,7	5,62	5,50	5,43	0,62	-0,08	-0,38	-0,38	0,50	-0,20	-0,50	-0,50	0,43	-0,27	-0,57	-0,57	-0,57
8 360	240	210	5,04	1,1	6,1	5,00	4,88	4,82	0,00	-0,70	-1,00	-1,00	-0,12	-0,82	-1,12	-1,12	-0,18	-0,88	-1,18	-1,18	-1,18
9 SWAP	300	210	6,30	1,1	7,4	6,25	6,12	6,05	1,25	0,55	0,25	0,25	1,12	0,42	0,12	0,12	1,05	0,35	0,05	0,05	0,05
10 Jyden	200	290	5,80	1,5	7,3	5,75	5,63	5,56	0,75	0,05	-0,25	-0,25	0,63	-0,07	-0,37	-0,37	0,56	-0,14	-0,44	-0,44	-0,44
x1 ny 240	250	240	6,00	1,2	7,2	5,95	5,83	5,76	0,95	0,25	-0,05	-0,05	0,83	0,13	-0,17	-0,17	0,76	0,06	-0,24	-0,24	-0,24
x2 ny Stewa	270	220	5,94	1,1	7,0	5,89	5,77	5,70	0,89	0,19	-0,11	-0,11	0,77	0,07	-0,23	-0,23	0,70	0,00	-0,30	-0,30	-0,30

Stinummer 1-10 (ovenfor) (som også er på foto nedenunder) har været testet i Showroom.

Stinr x1 og x2 (ovenfor) er tænkte eksempler mhp. at vurdere areal-tærskelværdier)

ACO FUNKI Welsafe: 240 x 240 www.acofunki.dk
 VISSING AGRO Opti Farrow: 240 x 240 www.vissingagro.dk
 SØREN JUUL JENSEN Well-Fair-Pen: 180 x 330 www.wellfairpen.com
 VSP/KU SWAP version 2: 210 x 300 <http://swap2@showroom.lf.dk>
 JYDEN JLF4-sidevendt: 290 x 200 <http://www.jydenbz.dk/foesgaende-soer/>

BIG DUTCHMAN Free Move: 270 x 240 www.bigdutchman.dk
 BOPIL Befree: 230 x 240 www.bopil.dk
 Vereijken Hoojer Yo Dromi 1,5: 210 x 325, Holland www.vereeijkenhoojer.nl
 STEWA WING: 210 x 270, Østrig www.stewa.at
 MIDLAND PIG 360: 210 x 240, England <http://www.360farrowet.com>

Inventartykkelse (mm)

fiber 10

plank 35

panel 50

Overvejelser herunder:

Bygningsareal, stiareal, so-tilgængeligt areal

Sodimensioner og so-tilgængeligt areal

Pattegrisedimensioner (alder og antal)

Zone-opdeling?

Design-kriterier